

Uppgift 1: Thai (20 poäng)

Thai är ett taispråk som talas av ca 50 miljoner människor, främst i Thailand, och skrivs med det thailändska alfabetet. Thai är precis som många andra sydostasiatiska språk ett *tonspråk*, dvs tonen som vokalerna i ett ord uttalas med påverkar ordets betydelse. För att underlätta för läsaren anges tonen som varje stavelse har i skriftsystemet. På grund av alla ljudförändringar som påverkat språket under de drygt 700 åren som gått sedan skriftsystemet skapades är det dock inte längre helt enkelt att uttyda vilken ton en given stavelse ska ha utifrån hur den skrivs – men det går! Det är dock inte alltid möjligt att avgöra hur ett ord stavas utifrån dess uttal. Nedan följer ett antal ord på thai, skrivna dels med det thailändska alfabetet, dels med det latinska alfabetet, samt deras översättningar till svenska.

Thai	Translit.	Svenska	Thai	Translit.	Svenska
ม้า	máa	häst	พา	phaa	att ta med
ไม่	mâi	nej	ผ่า	phàa	att dela
ไหม	măi	silke	ผา	phǎa	(en) klippa
ค้า	kháa	handel	ยา	yaa	medicin
เข้า	khâo	att gå in	ย่า	yâa	farmor
เขา	khǎo	horn	นา	naa	risfält
ข่าว	khàao	nyhet	น้ำ	náa	mammas lillasyskon
ข้าว	khâao	ris	หน้า	nâa	ansikte
หลัว	luǎa	oklar	ก้าว	gâao	steg
ชี้	sii	bestämd partikel	ไซ	a.	bambufiskfälla
สี่	sii	fyra	b.	máa	hund
ซี่	sii	tand	c.	phâa	tyg
สี	sii	färg	มา	d.	att komma
ไส้	sâi	inälvor	e.	sái	att putsa
ไส	sâi	att knuffa	f.	phao	snygg
บ่า	bàa	axel	คาว	g.	stank
บ้า	bâa	galen	หนา	h.	tjock

Uppgifterna finns på nästa sida.

Thai, fortsättning

Vad ska stå i luckorna a-h i tabellen på förra sidan? Om det finns flera tänkbara svar, ange alla.

Givet att **ว้าย** translittereras **wáai** och att **รู้** translittereras **rúu**, translitterera följande:

Thai	Translit.	Svenska	Thai	Translit.	Svenska
เหย้า	i.	hus	สา	n.	att passa
หวี	j.	kam	ลาย	o.	randig
บี้	k.	att krossa	ก่าย	p.	att samla på hög
ยาว	l.	lång	ม่่ว	q.	att träffas
หนู	m.	mus	ไทร์	r.	vad, vilken

Skriv också **râai** och **phûu** med det thailändska alfabetet på alla möjliga sätt.

Akut accent ´, grav accent ` , cirkumflex accent ^ samt hake ˇ representerar hög, låg, fallande respektive stigande ton i translitterationen. Om ingen accent eller hake anges har stavelsen i fråga mellanton.

—*Emil Ingelsten*

Uppgift 2: Tōnalpōhualli (20 poäng)

Tōnalpōhualli är det kalendersystem som användes av Aztekerna för religiösa högtider. Nedan följer några datum på tōnalpōhualli i alfabetisk ordning, samt deras översättningar till svenska i kronologisk ordning (det är även angivet hur många dagar som gått från årets början). Notera att vissa tōnalpōhualli-datum kan förekomma flera gånger.

1. <i>Ce Cuāuhtli</i>	a. 3 januari 2021,	<i>Nr. 3</i>
2. <i>Ce Cuāuhtli</i>	b. 4 januari 2021,	<i>Nr. 4</i>
3. <i>Ce Ehēcatl</i>	c. 5 januari 2021,	<i>Nr. 5</i>
4. <i>Ce Tōchtli</i>	d. 6 januari 2021,	<i>Nr. 6</i>
5. <i>Ce Xōchitl</i>	e. 16 januari 2021,	<i>Nr. 16</i>
6. <i>Chiconahui Cōzcacuāuhtli</i>	f. 24 januari 2021,	<i>Nr. 24</i>
7. <i>Mahtlactli Ōlīn</i>	g. 25 januari 2021,	<i>Nr. 25</i>
8. <i>Mahtlactli omei Cipactli</i>	h. 12 februari 2021,	<i>Nr. 43</i>
9. <i>Nahui Tecpatl</i>	i. 25 februari 2021,	<i>Nr. 56</i>
10. <i>Ome Cipactli</i>	j. 9 mars 2021,	<i>Nr. 68</i>
11. <i>Ome Cōzcacuāuhtli</i>	k. 10 mars 2021,	<i>Nr. 69</i>
12. <i>Ome Cuāuhtli</i>	l. 11 mars 2021,	<i>Nr. 70</i>
13. <i>Ome Tōchtli</i>	m. 24 mars 2021,	<i>Nr. 83</i>
14. <i>Yei Cuāuhtli</i>	n. 6 september 2021,	<i>Nr. 249</i>
15. <i>Yei Ehēcatl</i>	o. 7 september 2021,	<i>Nr. 250</i>
16. <i>Yei Ōlīn</i>	p. 20 september 2021,	<i>Nr. 263</i>

Para ihop siffrorna 1-16 med deras motsvarigheter a-p. Om du tror att det finns flera lösningar, ge då alla.

Översätt följande till tōnalpōhualli-kalendern.

17. 13 februari 2021, *Nr. 44*
18. 12 oktober 2021, *Nr. 285*
19. Elva

Översätt följande till svenska. Om du tror att det finns flera rätta svar, ange då alla. Notera att alla datum förekommer under 2021.

20. *Mahtlactli omome Cipactli*
21. *Chiconahui Cuāuhtli*

I följande lista skulle det återfinnas 5 på varandra följande dagar, men en av dessa saknas. Vilken då?

Mahtlactli once Quiyahuitl, Mahtlactli omei Cipactli, Ce Ehēcatl, Ome Calli

—Joakim Colpier

Uppgift 3: Iñupiaq (20 poäng)

Det här är en av två uppgifter på iñupiaq. De är huvudsakligen separata, men ingen av dem kan lösas fullständigt utan information från den andra.

Nedan ges 13 ord på iñupiaq, och *oordnade* översättningar av dessa.

1. <i>aglaiyaun</i>	a. flygplan
2. <i>aglakupak</i>	b. gås
3. <i>aglaun</i>	c. havsörn
4. <i>aglauraq</i>	d. hål
5. <i>añuniaqti</i>	e. jägare
6. <i>kigutigiksaun</i>	f. kock
7. <i>kigun</i>	g. liten bokstav
8. <i>killaiyaun</i>	h. penna
9. <i>killak</i>	i. stor bokstav
10. <i>niqniaqti</i>	j. suddgummi
11. <i>tiñmiaq</i>	k. symaskin
12. <i>tiñmiaqpak</i>	l. tand
13. <i>tiñmisuun</i>	m. tandborste

Para ihop orden med sina översättningar.

Översätt följande ord till svenska:

14. *aglak*
15. *anaktaqti*
16. *suqluiyaun*
17. *tiñmiuraq*

Givet att *kakkik* betyder *snor*, översätt följande ord till iñupiaq:

18. cigarr
19. litet hål
20. näsduk

Iñupiaq är samlingsnamnet för en grupp dialekter som tillhör språkfamiljen inuitspråk, som i sin tur är en delfamilj inom de eskimå-aleutspråken. Iñupiaq talas i norra och nordvästra Alaska av cirka 10 000 personer.

—Emil Ingelsten

Uppgift 4: Iñupiaq (40 poäng)

Det här är en av två uppgifter på iñupiaq. De är huvudsakligen separata, men ingen av dem kan lösas fullständigt utan information från den andra.

Nedan ges 17 meningar på iñupiaq tillsammans med deras svenska översättningar.

1. <i>Aklat qipmiq tusaagaat.</i>	Grizzlybjörnarna hör hunden.
2. <i>Aṅugauraglu aḡnauraglu niksiksuqtuk.</i>	Pojken och flickan fiskar med krok.
3. <i>Aṅutim aḡnaq tusaagaa.</i>	Mannen hör kvinnan.
4. <i>Aakauragma tuttuṭ aḡuniagai.</i>	Min storasyster jagar renar.
5. <i>Aakaviḷlu aakauraviḷlu aklaq tusaagaak.</i>	Din mamma och din storasyster hör grizzlybjörnen.
6. <i>Aapavich aḡnak qiñigik.</i>	Din pappa ser de två kvinnorna.
7. <i>Aapiyaḡma tuttuṭ tusaagik.</i>	Min storebror hör de två renarna.
8. <i>Aakagalu aapagalu iglaqtuk.</i>	Min mamma och pappa skrattar.
9. <i>Qipmipta suqluk qiñigaat.</i>	Våra hundar ser föreningen i vattnet.
10. <i>Qipmipta sikaaq nagigaa.</i>	Vår hund luktar på cigaretten.
11. <i>Aṅutimlu aḡnamlu aklak aḡuniagiḡik.</i>	Mannen och kvinnan jagar de två grizzlybjörnarna.
12. <i>Qipmipsi tuttuṭka nagigai.</i>	Er hund luktar på mina renar.
13. <i>Aapan sikaaqtuq.</i>	Din pappa röker en cigarett.
14. <i>Aklam qipminlu tutturinlu qiñigai.</i>	Grizzlybjörnen ser din hund och dina renar.
15. <i>Aklauraq siñiktuq.</i>	Den svarta spindeln sover.
16. <i>Aapiyaḡalu aapiyanlu anaktaqtuk.</i>	Min storebror och din storebror tävlar.
17. <i>Qipmiḡma tuttuqpaktin tusaagai.</i>	Min hund hör dina hästar.

Uppgifterna finns på nästa sida.

Bokstaven **q** betecknar en sorts bakre *k*-ljud, och **ḡ** betecknar en tonande frikativa på samma ställe (som ett franskt eller tyskt *r*). Bokstäverna **ḷ**, **ñ**, och **ch** betecknar palatala versioner av **l**, **n** och **t**. Bokstaven **ḷ** betecknar en tonlös version av **l**. Bokstaven **ḡ** betecknar ett *ng*-ljud.

—Emil Ingelsten

Iñupiaq (uppgift 4), fortsättning

Översätt till svenska:

18. *Aapama tiñmiaga niqniagaa.*
19. *Niqniaqtim tuttu qiñigaa.*
20. *Tiñmiaqpaktin tiñmirut.*
21. *Añugauram tuttuqpat qiñigai.*
22. *Tuttupta tiñmisuun tusaagaak.*
23. *Aktaglu tuttullu siñiktut.*
24. *Qipmitkalu aapiyanlu anaktaqtut.*
25. *Aakauraqpich añutik qiñigijik.*
26. *Aapiyan iglauraqtuq.*

Översätt till iñupiaq:

27. Min storasyster försover sig.
28. Er ren och min gås ser symaskinen.
29. De två småfåglarna sover.
30. Hästen och hundarna tävlar.
31. Jägaren och din hund jagar grizzlybjörnen.
32. Havsörnen jagar småfåglar.
33. Min storebror och din storasyster flyger.
34. Min storebror tillagar dina renar.

Det iñupiaqiska ordet *qipmiurat* betyder *polarull* (vilket är en växt som liknar bomull och växer på tundran i norra Nordamerika och Eurasien). Ge en mer bokstavlig översättning. Ge även bokstavliga översättningar av de iñupiaqiska orden för *storasyster*, *häst*, *svart spindel*, *symaskin* och *havsörn*.